

“Kamber Ateş nasılsın?”

İpek Ateş... Bu isim, sadece bir annenin kimliği değil, aynı zamanda 12 Eylül faşizminin anne yüreklerinde açtığı yaraların da adıydı. 12 Eylül darbesinin ardından tutuklu oğlunu ziyaretinde, Kürtçe konuşmak yasak olduğu için kendisine öğretilen tek Türkçe cümleyle sadece “Kamber Ateş Nasılsın?” diyebilen bu kadın, belki de o dönemin en çarpıcı sembollerinden biri olacaktı.

SEBAHATTİN ÇELEBİ FRANKFURT

Bu sözler 12 Eylül”ün darmadağın ettiği hayatlar için kolay kolay unutulmayacak bir soruydu. Bir annenin yürek yakan bu ifadeleri, 12 Eylül faşist darbesinin Türkiye’nin sosyolojik yapısını nasıl yerle bir ettiğini göstermesi açısından son derece önemli. Farklı kaynaklara göre, darbe sonrasında yaklaşık 650.000 kişi gözaltına alındı. Cezaevlerindeki toplam tutuklu ve hükümlü sayısı ise 52.000'e ulaştı. Açılan davalarda 230.000 kişinin yargılandığı biliniyor.

Darbe sonrası dönemde 50 kişinin idam cezası infaz edildi. Bu idamların 18'i sol görüşlü, 8'i sağ görüşlü ve 23'ü adli suçluydu. Ayrıca 1 ASALA militanı da idam edildi. Bu dönemde 517 kişiye idam cezası verildi, ancak bu cezaların 124'ü Askeri Yargıtay tarafından onaylandı.

İşte böyle bir iklimde belki de 12 Eylül gerçeğini en açık şekliyle anlatan bir çığlık, bir ses gibi kulaklarda yankılandı İpek Ateş’in sözleri: *“Kamber Ateş nasılsın?”*

Mamak Askeri Cezaevi’nde yapılan şiddetli işkencelerden geçen onlarca mahkumdan biriydi Kamber Ateş.

Kürt’tü…

Adaletsizliğe başkaldırmış, ülkesi adına kendisine göre bir umut büyütmüştü yüreğinde. Darbe geldiğinde binlerce siyasi gibi o da kendisini Mamak Cezaevi’nin soğuk duvarları arasında buldu.

İdamla yargılandı ve müebbet cezası aldı.

İşte tam bu günlerde kendisini ziyarete gelen ve tek kelime Türkçe bilmeyen annesinin feryadı, dik durmaya çalışan Kamber Ateş’i bile sarsacaktı.

İpek Ateş... Bu isim, sadece bir annenin kimliği değil, aynı zamanda 12 Eylül faşizminin anne yüreklerinde açtığı yaraların da adıydı. 12 Eylül darbesinin ardından tutuklu oğlunu ziyaretinde, Kürtçe konuşmak yasak olduğu için kendisine öğretilen tek Türkçe cümleyle sadece *"Kamber ateş nasılsın?"* diyebilen bu kadın, belki de o dönemin en çarpıcı sembollerinden biri olacaktı.

Mamak Cezaevi'nde, 12 Eylül faşist darbe sonrası dönemiydi. Kamber Ateş, idam cezası müebbete çevrildikten sonra tam 11 yıldır parmaklıklar ardındaydı. Bir gün, uzun yıllardır görmediği annesi İpek Ateş, Sivas'tan onu ziyarete geldi.

Mamak Cezaevi'nin görüş kabinleri, sadece bedenler arasına değil, kalpler arasına da duvar örmüştü. *"Türkçeden Başka Dille Konuşmak Kesinlikle Yasaktır!"* tabelaları asılıydı ve ana dili Kürtçeden başka dil bilmeyen anne İpek Ateş, oğluyla ancak o sıkışmış Türkçe cümlelerle konuşabiliyordu.

Ne var ki, İpek Ana Türkçe bilmiyordu. İki yasaklı dilin ortasında anne ve oğulun konuşabilmesi imkansızdı. Ama bir anne yüreği her engeli aşardı. İpek Ana, birkaç Türkçe sözcüğü ezberlemişti. Onu görür görmez, ezberlediği tek cümleyi, *"Kamber Ateş, nasılsın?"* diye tekrar tekrar sormaya başladı.

Kamber, annesinin gözlerindeki hasreti, yüzündeki yorgunluğu ve yasaklanmış diliyle anlatamadığı tüm duyguları anlıyordu. Annesi her *"Kamber Ateş, nasılsın?"* dediğinde o, *"İyiyim ana, sen nasılsın?"* diye cevap veriyor, annesinin *"Kamber Ateş, nasılsın?"* sorusuna karşılık, *"Sıhhatin nasıl, yolculuk nasıl geçti?"* diye soruyordu.

Annesi yine *"Kamber Ateş, nasılsın?"* diye sorduğunda, o bu kez *"İyiyim anacım. Babam, amcam nasıl?"* diye cevap veriyordu. İpek Ana ise sadece ezberlediği o üç kelimeyi tekrarlayabiliyordu.

Bu unutulmaz buluşmada, kelimelerin bittiği yerde, sadece gözler konuştu. İpek Ana, biricik oğluna sarıldı ve yılların özlemiyle, dilsiz bir sevgiyle kucaklaştılar. Bu, yasaklı bir dille suskun bırakılan bir annenin, kalbiyle konuşmasının dokunaklı hikayesiydi.

Oğlunu mahkeme salonlarında veya en azından hapishanede *“yaşarken”* görmek bile bir anneyi mutlu etmek için yeterdi. Dar görüş kabinlerinde iki kalp arasında kurulan o engin köprüde bütün duygular, hasretler birbirine yol bulabiliyordu.

"Kamber Ateş nasılsın?"

Bu soru, aslında şunu söylüyordu: *"Oğlum, sen ölmedin ya! Ben de ölmedim. Bekleyeceğim, ne kadar sürer bilmem ama bekleyeceğim."*

11 yıl boyunca Mamak ve Çanakkale cezaevlerinde yatan Kamber Ateş, annesinin oğul hasretiyle nasıl çöktüğünü, yaşlandığını göremedi. 11 yıl kaldığı cezaevinde, gözaltında babasını, küçük erkek kardeşini bile tanımazdan gelen Kamber Ateş'in hikayesi, sadece bir kişinin değil, o dönemde benzer acıları yaşayan binlerce ailenin hikayesinden biriydi. Kamber Ateş, durumu *“12 Eylül’de DAL denilen özel işkencede babamı ve benden küçük erkek kardeşimi getirmişlerdi. Onlara zarar gelmesin diye ikisini de tanımadım.”* sözleriyle anlatıyor.

"Kamber Ateş nasılsın?" sorusu, zamanla sadece bir annenin oğluna sorduğu soru olmaktan çıktı. 12 Eylül'ün tüm mağdurlarına sorulan bir soru haline geldi.

Unutulmayan Ses

İpek Ateş, 2022 yılında yaşamını yitirdi.

Kamber Ateş'in hikayesi bize hatırlatıyor ki; tarih sadece kazananların değil, direnenlerindir de. Ve bazen en büyük direniş, bir annenin cam ardından oğluna sorduğu sade bir soruyla başlar: *"Kamber Ateş nasılsın?"*

12 Eylül karanlığında bile, anne sevgisi ışık olmaya devam etti. İpek Ana'nın sesi, tüm annelerin sesiydi; Kamber'in hikayesi ise, özgürlük mücadelesinin asla bitmeyeceğinin kanıtıdır.

"Kamber Ateş nasılsın?" sorusu bugün Türk siyasal tarihinin travmatik sayfalarında hâlâ yankılanıyor. Bu ses, sadece bir annenin sesi değil, yok sayılan bir toplumun, yasaklanan bir dilin manifestosu gibi kulaklarda çınlıyor hala..